

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/katowice/wystawy-w-regionie/wystawy-w-regionie-do-w/167834,Stan-wojenny-1981-1983.html>
17.05.2024, 18:31

Stan wojenny 1981-1983

Wystawa "Stan wojenny 1981-1983" została przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej w Katowicach we współpracy ze Śląskim Centrum Wolności i Solidarności. Prezentuje podstawowe informacje dotyczące okresu stanu wojennego w PRL.

Fotografie pochodzą ze zbiorów krajowych i zagranicznych, m.in.: Archiwum Confédération française démocratique du travail, Ośrodka Pamięć i Przyszłość, Ośrodka KARTA, Narodowego Archiwum Cyfrowego, Śląskiego Centrum Wolności i Solidarności oraz Archiwum IPN.

autorzy: Karol Chwastek, Magdalena Duber, Michał Miwa-Młot
konsultacja merytoryczna: dr Jarosław Neja
koncepcja graficzna serii: Aleksandra Kaiper-Miszułowicz
opracowanie graficzne: Michał Bartłomowicz, Aleksandra Korol-Chudy
recenzja: dr hab. Filip Musiał, dr Grzegorz Majchrzak

Informacje techniczne:

Wystawa plenerowa składa się z 15 paneli formatu 100 x 200 cm na 5 stelażach wystawienniczych o kształcie graniastosłupa trójkątnego. Każdy stelaż należy obciążyć bloczkami betonowymi, które można wypożyczyć z wystawą.

Wystawa wewnętrzna składa się z 15 plansz typu roll-up formatu 100 x 200 cm do samodzielnego rozłożenia i ustawienia.

STAN WOJENNY 1981-1983

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Śląskie Centrum
Wolności i Solidarności

Wystawa powstała w ramach projektu wystaw elementarnych Instytutu Pamięci Narodowej

Autorzy wystawy: Karol Chwastek, Magdalena Duber, Michał Miwa-Młot
Konsultacja: dr Jarosław Neja

Projekt graficzny i skład: Aleksandra Korol-Chudy, Michał Bartomowicz
Koncepcja graficzna serii: Aleksandra Kaiper-Miszulowicz

Recenzja: dr hab. Filip Musiał, dr Grzegorz Majchrzak
Podziękowania: dr Anna Badura, Jacek Bogucki, Krzysztof Drażba, Aleksandra Korol-Chudy,
Ewa Kubasiewicz-Houée, dr hab. Patryk Pleskot, Renata Skoczek

Na zdjęciu: kolumna czołgów jadących w kierunku huty „Katowice” w Dąbrowie Górniczej,
13 grudnia 1981 r. / SKPG

Panele wystawy

STAN WOJENNY 1981-1983

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Śląskie Centrum
Wolności i Solidarności

Wystawa powstała w ramach projektu wystaw elementarnych Instytutu Pamięci Narodowej

Autorzy wystawy: Karol Chwałek, Magdalena Duber, Michał Miwa-Młot
Konsultacja: dr Jarosław Neja

Projekt graficzny i skład: Aleksandra Korol-Chudy, Michał Bartłomowicz

Koncepcja graficzna serii: Aleksandra Kaiper-Miszulowicz

Recenzja: dr hab. Filip Musiał, dr Grzegorz Majchrzak

Podziękowania: dr Aneta Budzisz, Jarosław Berguski, Krzysztof Drazba, Aleksandra Korol-Chudy,

Ewa Kalbaciewicz-Houste, dr hab. Petryk Piękosz, Renata Ślęczek

Na zdjęciu: kolumna czołgów jadących w kierunku huty „Katowice” w Dąbrowie Górniczej,

13 grudnia 1981 r. / SKPG

GENEZA I WPROWADZENIE STANU WOJENNEGO

Gen. Wojciech Jaruzelski ogłasza stan wojenny. W swojej wypowiedzi informuje, że władze w państwie przejęła Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, 13 grudnia 1981 r. / Olszok KASITA

Uczestnicy mszy św. w stołeczni św. A. Waskiego w Szczecinie, 14 grudnia 1981 r. Fot. J. Urdzo / PAP

Latem 1980 r. doszło do robotniczych protestów, w czasie których władze nie zdecydowały się na rozwiązanie siłowe. Wybrały „mniejsze zło”, czyli zgodę na utworzenie niezależnych związków zawodowych NSZZ „Solidarność”. Było to z ich strony chwilowe ustępstwo. W zasadzie od samego powstania „Solidarność” kontynuowano przygotowania do stanu wojennego – pierwsze listy osób przeznaczonych do internowania powstały już w październiku 1980 r. Ostatecznie stan wojenny

został wprowadzony w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. Na ulice miast wyprowadzono wojsko i milicję. Wiele zakładów pracy zmilitaryzowano, część z nich (m.in. radio i telewizję) zajęło wojsko. Wylączono telefony, wprowadzono godzinę milicyjną i cenzurę korespondencji, zamknięto granice. Związki zawodowe i inne niezależne organizacje najpierw zawieszono, a następnie zdelegalizowano. Wielu ich działaczy internowano lub aresztowano.

Demonstracja w Katowicach z okazji zakazanego przez komunistów Święta 3-go Maja, 1981 r. Fot. Władysław Morawski / SCBIS

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Śląskie Centrum
Wolności i Solidarności

WOJSKOWA RADA OCALENIA NARODOWEGO

13 grudnia 1981 r. świat dowiedział się o utworzeniu Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego. W jej skład weszło 22 wyższych wojskowych (od stopnia podpułkownika wzwyż), a na jej czele stanął premier PRL i I sekretarz Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (KC PZPR) gen. Wojciech Jaruzelski. Była ona tworem pozakonstytucyjnym. WRON formalnie przejęła rządy w kraju (w propagandzie określana była mianem „administratora stanu wojennego”), w rzeczywistości decyzje podejmował jednak Jaruzelski wraz z grupą najbliższych współpracowników, czyli tzw. dyktariat. WRON była przedmiotem wielu żartów i kpin – popularnie nazywano ją „wroną”.

Karykatura Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego. Ulotka wydana przez organizację opozycyjną przedstawiła wronę atakującą z zaskoczenia orła / Ośrodek KARTA

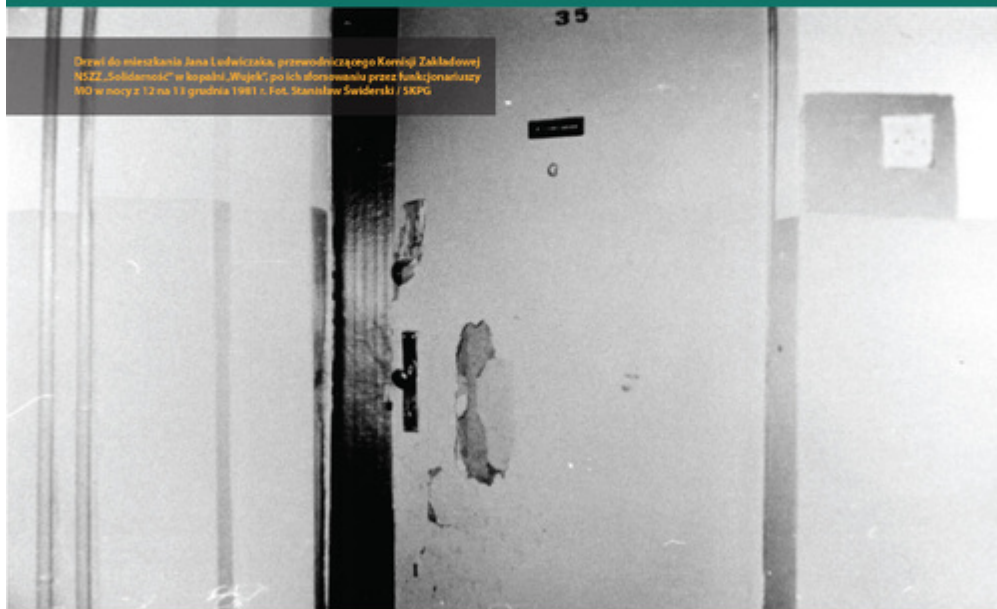

Posiedzenie Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego, 14 grudnia 1981 r. / NAC

INTERNOWANIA

Drzwi do mieszkania Jana I. Leńczaka, przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w kopalni „Wujek”, po ich sforsowaniu przez funkcjonariuszy MO w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. Fot. Stanisław Świdzki / SKPG

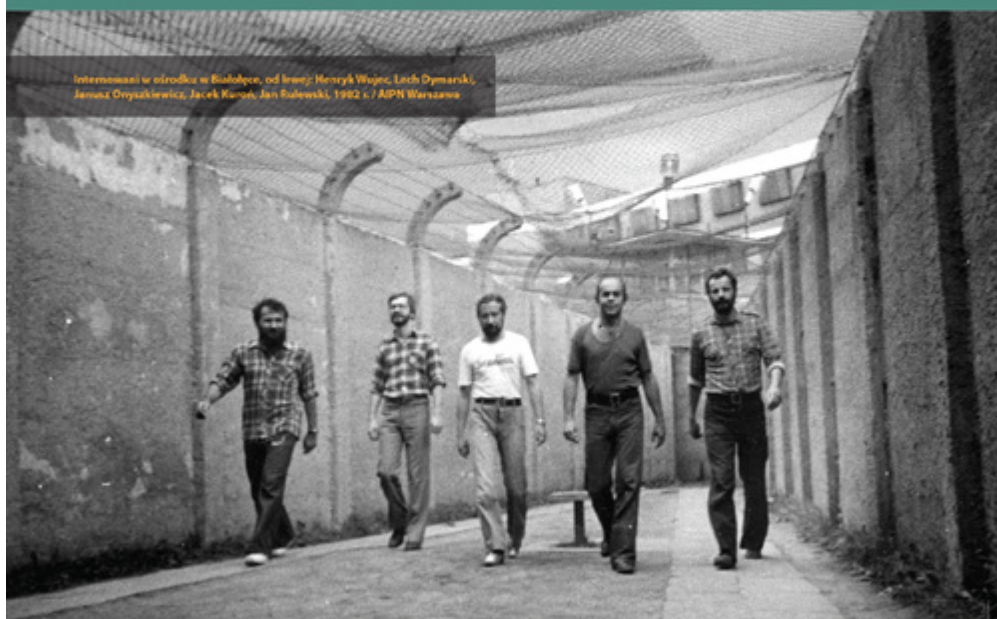

Internowanie – na podstawie decyzji administracyjnych komendantów wojewódzkich Milicji Obywatelskiej, a nie wyroków sądów – było nową, po raz pierwszy na tak szeroką skalę zastosowaną represją. Do ośrodków odosobnienia (zwanymi internatami) trafiali głównie działacze opozycji. Tej formie represji poddano blisko 10 tys. osób (m.in. przewodniczącego związku Lecha Wałęsę), w tym ponad tysiąc kobiet. Byli to głównie ludzie młodzi – najmłodszy internowany miał 17 lat – w zdecydowanej większości mieszkańcy miast. Na przełomie 1982 r. i 1983 r. władze zastosowały też „inteligentną” formę internowania, czyli kierowanie działaczy opozycji – głównie pod pozorem ćwiczeń – do wojska. Tej formie represji poddano ponad 1700 osób.

Protest internowanych w ośrodku odosobnienia w Kwilczyńcu, 14 sierpnia 1982 r. / AIPN Gdańsk

Internowani w ośrodku w Białoboku, od lewej: Henryk Wajec, Lech Dymarski, Janusz Dyruszkiewicz, Jacek Kuron, Jan Rulowski, 1982 r. / AIPN Warszawa

Opcje strony